

”Möjligheter finns överallt”

– En undersökning av miljöarbetet bland miljöcertifierade företag i Kronobergs län

Illustration: Tobias Flygar

LÄNSSTYRELSEN
I KRONOBERGS LÄN

”Möjligheter finns överallt” – en undersökning av miljöarbetet bland miljöcertifierade företag i Kronobergs län

Rapporten är skriven av Hanna Matschke Ekholm, praktikant på Länsstyrelsen i Kronoberg. Arbetet är gjort inom ramen för praktiktjänstgöring för programmet Internationella Samhällsvetarprogrammet, inriktning Statsvetenskap.Handledare på Länsstyrelsen har varit Ida Andreasson.

Åsikterna som framkommer är författarens och inte nödvändigtvis Länsstyrelsens. Rubriken är ett citat från enkätundersökningen.

ISSN 1103-8209, meddelande nr 2013:04

Utgiven av:

Sammanfattning

Som del i Länsstyrelsens miljömålsarbete har en rapport sammanställts med syfte att försöka förbättra och effektivisera samverkan mellan Länsstyrelsen Kronoberg och näringslivet. 77 stycken ISO 14001-certifierade företag inom områden såsom tillverkningsindustri och transportverksamhet har medverkat i undersökningen. Frågor har ställts om miljöarbete, miljöpåverkan, arbete mot miljö kvalitetsmålen och vad som kan förbättras inom området.

Med ett systematiskt miljöarbete står de utvalda företagen i framkant vad gäller miljöarbete, men det kan göras mer och företagen efterfrågar tips på goda exempel och förslag på åtgärder. Det behövs konkret information. Många av företagen ser gärna ett ökat samarbete och önskar informationsträffar, då kunskapen anses för låg.

Energiförbrukning, transporter och avfall är de huvudsakliga miljöpåverkande områdena för de undersökta företagen. De flesta anser att dessa skulle gå att minska men saknar kunskapen och således inspiration om hur. Utmaningen för Länsstyrelsen och företagen i länet är att prioritera frågorna samt att utveckla ett passande forum där det som efterfrågas kan motsvaras.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Uppdraget	2
Syfte	2
Mål	2
Bakgrund	3
ISO 14001	3
Genomförande	4
Definition Miljömål	5
Resultat	7
Miljöarbete	7
Miljöpåverkan	9
Förbättrat miljöarbete	12
Miljökvalitetsmålen i företagen	14
Analys	16
Miljöarbetet	16
Lagstiftning	17
Miljöpåverkan	18
Åtgärder	19
Utmaningar	19
Förbättrat miljöarbete	21
Samarbete	21
Miljökvalitetsmålen i företagens verksamheter	22
Kan det göras mer?	24
Diskussion	25
Referenslista	27
Bilaga 1	29
Bilaga 2	32

Figurförteckning

Figur 1: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Vad/vilka är de pådrivande krafterna för ert miljöarbete? (flera svarsalternativ har kunnat väljas). **S 7.**

Figur 2: Sammanställning av enkätsvar på frågan: I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO 14001 – Nya kunder? **S 8.**

Figur 3: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Var i er verksamhet ser ni att möjligheterna till att minska miljöpåverkan finns? (flera svarsalternativ har kunnat väljas) **S 9.**

Figur 4: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Vilka problem/utmaningar ser ni i ert miljöarbete? (flera svarsalternativ har kunnat väljas). **S 10.**

Figur 5: Sammanställning av enkätsvar på frågan: I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO14001?
- Minskade kostnader
- Effektivare användning av energi och material. **S 11.**

Figur 6: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Vilket stöd eller underlag efterfrågar ni i er verksamhet för att förbättra ert miljöarbete? (flera svarsalternativ har kunnat väljas). **S 12.**

Figur 7: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Med vilka aktörer sker samarbete? Och: Önskas ökat samarbete med några av dessa aktörer? (Flera svarsalternativ har kunnat väljas, frågorna var i undersökningen inte obligatoriska och har därför inte besvarats av alla). **S 13.**

Figur 8: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Beaktas miljö kvalitetsmålen i företagets strategiska arbete? **S 14.**

Figur 9: Sammanställning av enkätsvar på frågan: Hur väl känner ni till de nationella miljömålen? **S 15.**

Inledning

Länsstyrelsen ska tillsammans med andra regionala myndigheter och i dialog med bland annat kommuner, näringsliv och frivilliga organisationer arbeta för att miljömålen nås och belysa vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå miljömålen (länsstyrelsen Kronoberg).

Riksdagen beslutade om Miljömålssystemet redan 1999 och länsstyrelsen har sedan dess arbetat med miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelsen är statens förlängda arm och beslutande organ på regional nivå, de kan emellertid inte arbeta själva med miljö kvalitetsmålen, hela samhället måste bidra för att målen ska nås. För att miljö målssystemet ska fungera måste olika aktörer bidra, på nationell, regional och lokal nivå. Några av de viktigaste aktörerna är företagen, de har stora möjligheter att bidra och ofta kan det göras mycket i de enskilda verksamheterna för att minska miljö påverkan.

Under Miljömålsdagarna 2013 i Umeå var temat *Mer fart i miljöarbetet – i näringslivet, kommunerna och hos myndigheterna*. Representanter från bland annat från Svenskt Näringsliv, Naturvårdsverket, länsstyrelser och företag var på plats. I miljö mål arbetet önskar man fortfarande att företagen blir mer aktiva. En ökad medverkan av företagen skulle ge miljö mål arbetet en ordentlig skjuts tror Maria Ågren, generaldirektör för Naturvårdsverket (Miljömålportalen).

De företag som deltagit i undersökningen är alla certifierade enligt standarden ISO 14001: 2004 vilket är Sveriges ledande miljö lednings system. Ambitionen med undersökningen har varit att se vilka möjligheter det finns för företag i länet, som redan tagit steget att arbeta för miljön, att ytterligare bidra till att nå miljö kvalitetsmålen och även medverka till faktiska åtgärder.

2006 publicerades skriften *Miljömål för Ständig Förbättring*. Det var en handledning för hur företag kan jobba mot miljö kvalitetsmålen och vilka möjligheter arbetssättet ger. Skriften tog upp kemikalier, inköp, energi, transporter, utsläpp och avfall. Läsaren fick tips på hur och vad företaget kunde göra för att minska miljö påverkan inom området, även exempel på interna miljö mål gavs. Hur företagens miljö arbete går följs upp i denna studie.

I studien har ett antal företag i länet svarat på frågor om miljö arbete. Vad vet de om miljö kvalitetsmålen, hur kan de bidra till uppfyllande

av målen, vilken möjlighet att minska miljöpåverkan har de och vad behöver de för att lyckas bättre i sitt miljöarbete?

Uppdraget

Länsstyrelsen ska enligt Länsstyrelseinstruktionen;

verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.

Samt enligt regleringsbrevet 2013, med fokus på åtgärdsprogram;

Länsstyrelserna ska utveckla och genomföra regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Arbetet med åtgärdsprogrammen ska översiktligt redovisas.

Syfte

Syftet med projektet är att förbättra och effektivisera samverkan mellan Länsstyrelsen och utvalda företag. Studien tar reda på hur de utvalda företagen arbetar med miljöfrågor och miljö kvalitetsmålen samt hur arbetet kan förbättras för att ge svar på vilken roll företagen kan spela i åtgärdsarbetet.

I underlaget sammanställs hur företagens miljöarbete kan förbättras och effektiviseras samt vad företagen kan bidra med i miljömålsarbetet.

Mål

Länsstyrelsen vill genom projektet få en förståelse för hur miljöarbetet i några av länets företag bedrivs. Ta reda på åtgärder som kan genomföras och hur företagen i länet tycker att de kan bidra till det, samt ta reda på vilket stöd företagen önskar i sitt miljöarbete.

För ett lyckat miljömålsarbete är det nödvändigt att olika aktörer samverkar. Målet med projektet är att bidra till en gemensam förståelse av förutsättningar och drivkrafter för miljömålsarbetet.

Bakgrund

I arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen har företagen en viktig roll. Deras insatser är nödvändiga för att nå målen och skapa ett hållbart samhälle. Det är också positivt för företagen att arbeta mot miljö kvalitetsmålen, det genererar fördelar att vara medveten och ligga steget före. I ett företag kan också arbetet med att utforma mål och policys upplevas lättare om man utgår ifrån regionala och nationella miljö kvalitetsmål (MÖTA). Antalet företag som påbörjar miljöarbete ökar hela tiden.

Miljömålssystemet trädde i kraft efter beslut i riksdagen 1999, då med 15 miljö kvalitetsmål och ett antal delmål. Systemet har sedan dess förändrats och idag består det av 16 miljö kvalitetsmål, ett övergripande generationsmål samt 14 etappmål (Naturvårdsverket). Miljö kvalitetsmålen anger det tillstånd i miljön som eftersträvas, de är alltså beskrivningar av hur miljön bör se ut, etappmålen är steg på vägen fram till miljö kvalitetsmålen.

Länsstyrelserna har det övergripande ansvaret som regionala miljö myndigheter (Miljömålsportalen) och har fått möjligheten att anpassa, precisera och konkretisera miljö kvalitetsmålen enligt de regionala och lokala förutsättningar som finns i länet. Regionala mål är nödvändiga för att styra det regionala och lokala miljöarbetet varför Länsstyrelsen i Kronobergs län för perioden 2013-2020 har fastställt nya regionala miljö kvalitetsmål. I länet finns därmed även 45 regionala miljö mål att arbeta mot (Länsstyrelsen Kronoberg).

Länsstyrelsen har en samordnande roll i det regionala arbetet med miljö målen och arbetar tillsammans med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer för att miljö målen ska få genomslag i länet och miljön ska bli bättre. Samarbetet med företagen har dock en viss utvecklingspotential.

ISO 14001

Den internationella standarden ISO 14001 är ett miljöledningssystem som används systematiskt av organisationer och företag. Det är ett verktyg för att hantera miljöfrågor inom en verksamhet. Systemet bygger på målstyrning genom att den enskilda verksamheten sätter upp mål som ska arbetas med dagligen.

Grunden i standarden är 55 skall-krav som måste uppnås för att en certifiering ska upprättas. Enligt kraven ska det göras en miljöutredning vart tredje år för att ta reda på vilka betydande miljö-

aspekter verksamheten har. Det ska även upprättas en miljöpolicy för verksamheten, konkreta mål för företagets miljöarbete, samt en handlingsplan för genomförandet av arbetet. Därav ett krav på ständig förbättring som innebär att kraven ska upprätthållas för att verksamhetens miljöprestanda ska förbättras. Uppföljning sker sedan kontinuerligt av interna och externa revisorer. Certifieringen utfärdas av externa certifieringsorgan.

2007 fanns ISO 14001 i 140 länder och i Sverige var cirka 4000 företag och organisationer certifierade (Almgren et al, 2008). Enligt certifiering.nu finns i dagsläget 205 stycken ISO 14001-certifierade företag i Kronobergs län (2013-04-02).

Genomförande

Första skedet av projektet var att fastställa målgrupp och syfte för att sedan arbeta fram frågor som önskades få svar på. För detta krävdes inläsning av bland annat ISO 14001-kraven och därtill material från Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Internationella Institutet för Industriell Miljöekonomi (IIIEE), kommuner och länsstyrelser.

Viss del av materialet har inspirerats av slutrapporten från Internationella Institutet för Industriell Miljöekonomi (IIIEE), Lunds Universitet 2008. *Miljöarbete inom Svensk Tillverkningsindustri, En Färd från Myt till Verklighet*. Det här är emellertid en mer fördjupad studie av företag i Kronobergs län, vilken även tar med aspekter om miljöledningssystem, miljöarbete och miljöpåverkan, samt hur miljö-kvalitetsmålen beaktas i företagen.

För att genomföra studien gjordes ett strategiskt urval av företag från länet. Utifrån det bearbetade materialet beslutades att endast företag som hade registrerad ISO14001-certifiering inom länet skulle tillfrågas. Beslutet fattades för att ISO14001-certifierade företag ansågs kunna ge mer användbara svar då de förväntades ha ett strukturerat miljöarbete. För att avgränsa studien ytterligare begränsades antalet företag till de med verksamhet inom tillverkningsindustri och transportsektorn. Företag inom områden såsom skogsproduktion, tryckeri och avfallshantering tillfrågades också, totalt 93 stycken.

De 77 företag som deltog i undersökningen är i varierande storlek men främst har företagen mellan 1 och 60 medarbetare. Några av verksamheterna är större med cirka 200, 500 och 900 medarbetare. Flertalet har emellertid mellan 20 och 40 medarbetare. Verksamheter med upp till 20 anställda definieras här som *mindre företag*.

Som metod för insamling av materialet valdes en webbaserad frågeenkät. Önskan var att få in ett flertal svar, vilka enklast kunde sammanställas i enkätform. Webbenkäten skickades till miljöansvariga på respektive företag. Frågorna återfinns i bilaga 1. De cirka 15 frågorna behandlar i stora drag fyra områden.

- Miljöarbetet
- Miljöpåverkan
- Ett förbättrat miljöarbete
- Miljökvalitetsmålen och företagen

Frågorna har formulerats för att kunna besvaras så enkelt som möjligt, med utvalda svarsalternativ och möjlighet till kommentar, så att det för respondenten ska vara enkelt och snabbt att genomföra, för att få en mer attraktiv enkät i en tidspressad vardag. De flesta av frågorna är kryssalternativfrågor där respondenten väljer ett eller flera alternativ. På de flesta frågor har de kunnat kryssa i flera alternativ. I ett par frågor eftersöktes mer utförliga svar vilka utformades för att kunna skriva fritt. Alla frågor, med undantag för frågorna om samarbete, som redovisas i resultatet var i undersökningen obligatoriska och har därför besvarats av alla respondenter (fråga 10, 11 och 17 var ej obligatoriska i enkätundersökningen). Enkäten skickades totalt ut fyra gånger, ett första utskick och därefter påminnelser till de som inte svarat. Enkäten hölls öppen cirka 3 veckor.

Programmet som använts för att tillverka webbenkäten och även sammanställa svaren var ArtoLogic. När alla svar kommit in hjälpte programmet till med sammanställningen vilket gav en översiktlig bild av företagens svar. För att sedan urskilja olika företags åsikter, behov och önskningar analyserades varje besvarad enkät enskilt.

Då enkätverktyget inte var uppdaterat saknades många funktioner som annars kan ses som självklara. Några av epostadresserna kunde inte ta emot enkäten på grund av kommunikationsfel och hanteringsproblem, de föll därmed bort från undersökningen. Ett par företag föll även bort då respondenterna angav tidsbrist eller policy att inte besvara enkäter som anledning till att inte medverka. 16 av 93 företag valde att inte svara på enkäten.

Definition Miljömål

Då texten behandlar både regionala och nationella miljökvalitetsmål samt företags interna miljömål behöver läsaren kunna skilja dessa åt. De regionala och nationella målen kommer därför genomgående

benämns *miljö kvalitetsmål*. När endast *miljömål* förekommer betyder det de interna miljömål företag eller andra verksamheter kan sätta upp och arbeta efter.

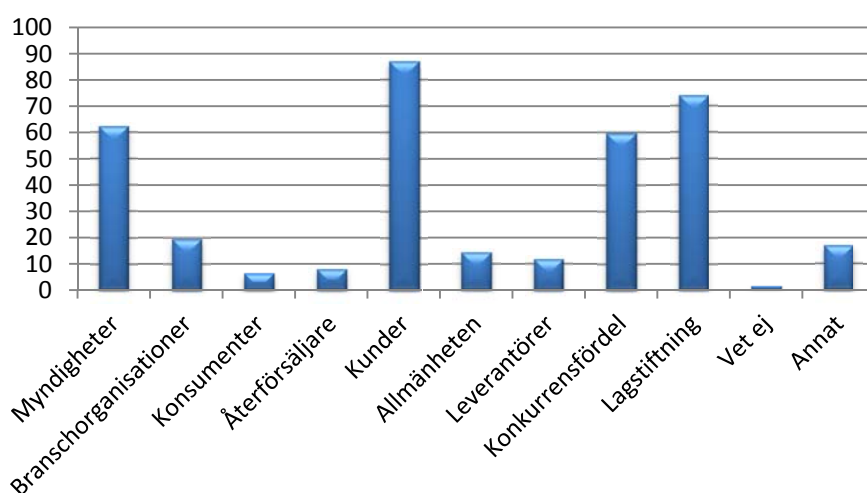
Resultat

77 av de 93 tillfrågade företagen har besvarat enkäten. Resultatet redovisas i områdena *miljöarbete*, *miljöpåverkan*, *förbättrat miljöarbete* samt *miljökvalitetsmålen i företagen*. Resultatet visas först i diagramform, under varje figur beskrivs diagrammet kort. I analysen diskuteras sedan resultatet samt vad som framkommit i andra undersökningar, enligt samma disposition som för resultatet.

Miljöarbete

Inom miljöarbete redovisas svaren från tre frågor, varav två visas i diagram.

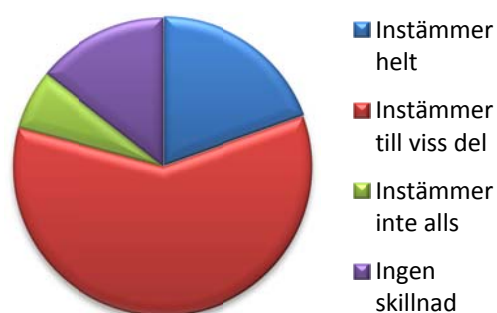
Vad/vilka är de pådrivande krafterna för ert miljöarbete?

Figur 1: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Vad/vilka är de pådrivande krafterna för ert miljöarbete? Flera svarsalternativ har kunnat väljas.

Kunder är den starkast pådrivande faktorn för miljöarbetet vilket nästan 90 procent anger. Cirka 60 procent anger att det är konkurrensfördel för verksamheten att ha ett strukturerat miljöarbete. 74 procent anger att lagstiftning är en pådrivande kraft, 63 procent bedömer myndigheter som en pådrivande kraft vilket ofta kopplas ihop med lagstiftning. Lagstiftningen är en stark pådrivande kraft på grund av miljöbalken och de krav som många verksamheter måste uppfylla. Lagstiftning anses också enklare att följa efter införandet av miljöledningssystemet, 57 procent instämmer till viss del och 29 procent instämmer helt. Mer än 85 procent anser alltså att införandet av ett systematiskt miljöarbete på något sätt gjort det lättare att följa lagen.

I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO14001 – Nya kunder?

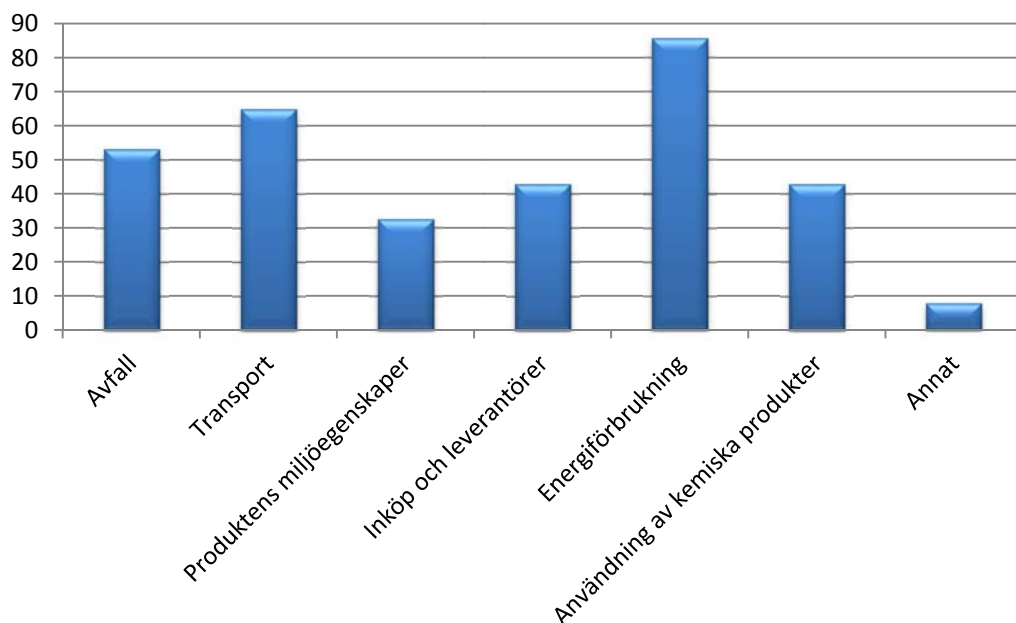
Figur 2: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO14001 – Nya kunder?

20 procent instämmer också helt i påståendet att de efter införandet av miljöledningssystemet fått nya kunder, 60 procent instämmer till viss del. 14 procent anser att det inte är någon skillnad på kundkretsen sedan de blivit certifierade enligt ISO 14001.

Miljöpåverkan

Inom miljöpåverkan redovisas svaren från fyra frågor.

Var i er verksamhet ser ni att möjligheterna till att minska miljöpåverkan finns?

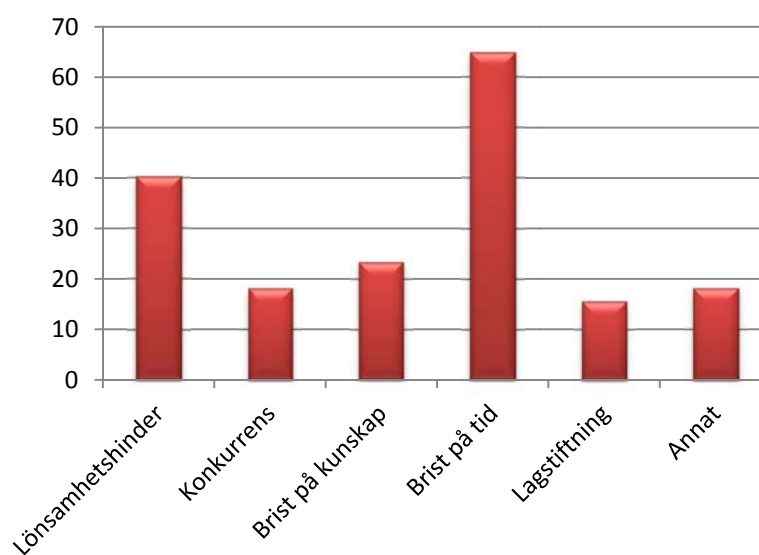

Figur 3: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Var i er verksamhet ser ni att möjligheterna till att minska miljöpåverkan finns? Flera svarsalternativ har kunnat väljas.

86 procent ser energiförbrukningen som den faktor där möjlighet att minska miljöpåverkan finns. Några respondenter tydliggör här att det är uppvärmningen som är den största källan för förbrukningen och där önskan att minska finns. Inom transport och avfall anses det också finnas möjlighet att minska miljöpåverkan, 65 procent anser att transporternas miljöpåverkan kan minskas och 53 procent bedömer att avfallets miljöpåverkan bör kunna minskas.

I en annan fråga (2) fick respondenterna ange vad de ansåg vara verksamhetens huvudsakliga miljöpåverkan. Energiförbrukning, transport och avfall var även här det vanligast förekommande svaret.

Vilka problem/utmaningar ser ni i ert miljöarbete?

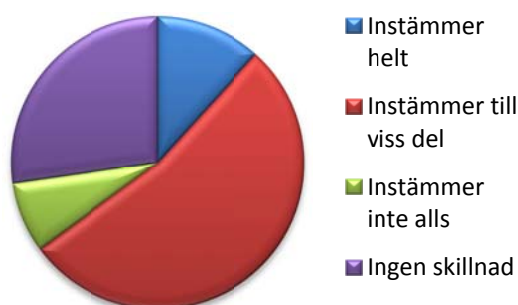

Figur 4: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Vilka problem/utmaningar ser ni i ert miljöarbete? Flera svarsalternativ har kunnat väljas.

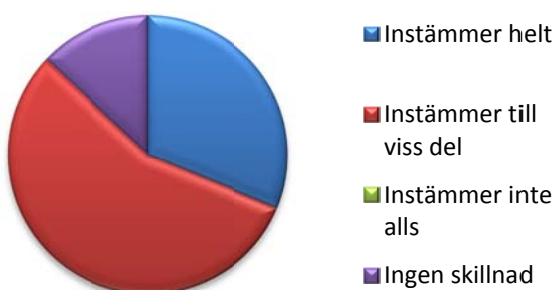
Att minska påverkan är inte alltid lätt, brist på tid anses vara den största utmaningen för att arbeta med miljöfrågor. 50 av de 77 (65 %) företagen menar att tidsbristen är ett problem i miljöarbetet. 40 procent anger lönsamhetshinder och 16 procent anger att lagstiftningen (som även är en stark pådrivande kraft) är en utmaning i arbetet. 23 procent anser att brist på kunskap är en utmaning.

I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO14001?

Minskade kostnader (t.ex. material)

Effektivare användning av energi och material

Figur 5: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO14001?

- Minskade kostnader

- Effektivare användning av energi och material.

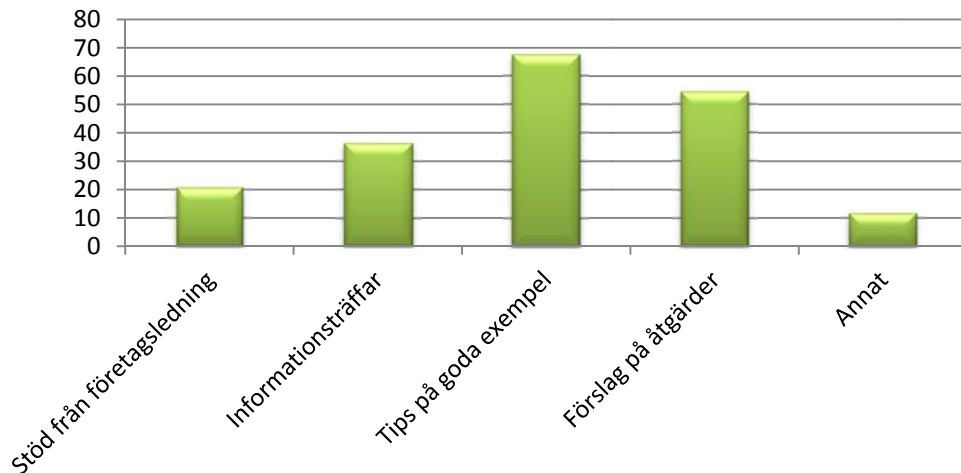
65 procent av respondenterna anser att införandet av miljöledningssystemet har inneburit minskade kostnader. 27 procent anger att det inte kan se någon skillnad och knappt 8 procent tar avstånd från påståendet.

Att införandet av miljöledningssystem gett en effektivare användning av energi och material instämmer 56 procent med till viss del, 31 procent instämmer helt. 8 procent tycker inte att kostnaderna minskat och 27 procent ser ingen skillnad efter införandet.

Förbättrat miljöarbete

Inom förbättrat miljöarbete redovisas svaren från två frågor,

Vilket stöd eller underlag efterfrågar ni i er verksamhet för att förbättra ert miljöarbete?

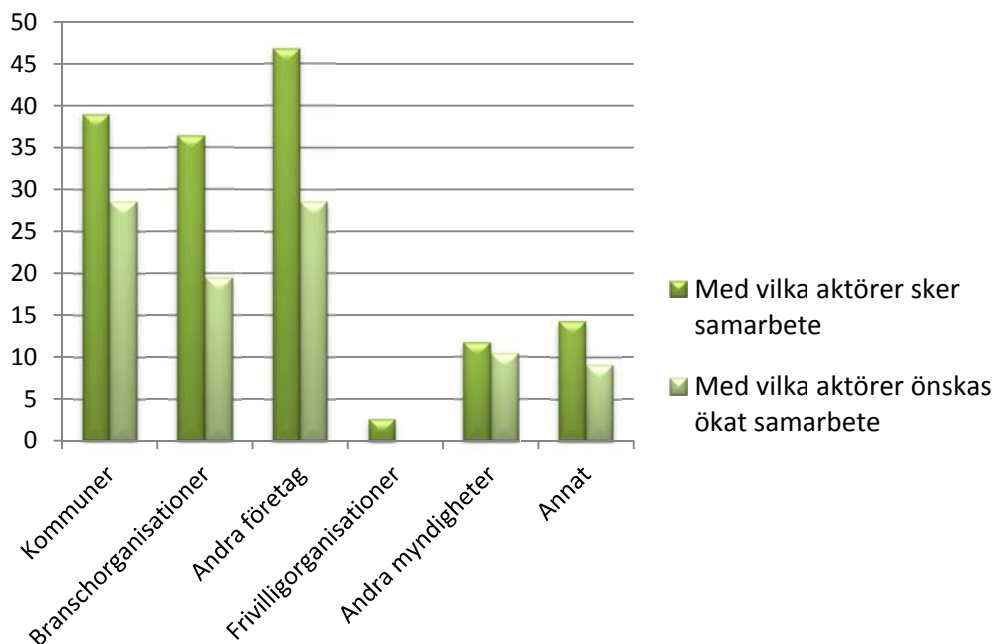

Figur 6: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Vilket stöd eller underlag efterfrågar ni i er verksamhet för att förbättra ert miljöarbete? Flera svarsalternativ har kunnat väljas.

Förutom att många anser att miljöledningssystemet är positivt visar resultatet att kunskap och inspiration saknas för ett mer effektivt arbete. 65 av de 77 respondenterna önskar tips på goda exempel, förslag på åtgärder eller både och (68 % vill ha tips på goda exempel, 55 % förslag på åtgärder). 36 procent anger att de vill ha informations-träffar som hjälp för att förbättra miljöarbetet.

Utöver de givna svarsalternativen angavs också utbildningar, konsultstöd, tid, hjälp och stöd från myndigheter, stöd särskilt vid övergång till miljöriktigare energikällor.

Med vilka aktörer sker samarbete? Önskas ökat samarbete med några av dessa aktörer?

Figur 7: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Med vilka aktörer sker samarbete? (Mörkgrön stapel) Och frågan: Önskas ökat samarbete med några av dessa aktörer? (Ljusgrön stapel). Flera svarsalternativ har kunnat väljas. Frågorna var i undersökningen inte obligatoriska och har därför inte besvarats av alla.

Enligt resultatet finns redan etablerat samarbete med olika aktörer, främst andra företag, kommuner och branschorganisationer. Endast två stycken har samarbete med frivilligorganisationer. Några av respondenterna har även valt svarsalternativet *annat* och angett aktörer såsom konsulter, leverantörer samt andra bolag inom samma koncern. Totalt anger 71 procent att de har samarbete med en annan aktör, av dessa är det 47 procent som anger att samarbete sker med andra företag.

De aktörer som efterfrågas för *ökat* samarbete är i första hand andra företag och kommuner. Branschorganisationer är inte lika aktuellt. Ingen efterfrågar ökat samarbete med frivilligorganisationer.

Miljökvalitetsmålen i företagen

Inom miljökvalitetsmålen redovisas svaren från två frågor,

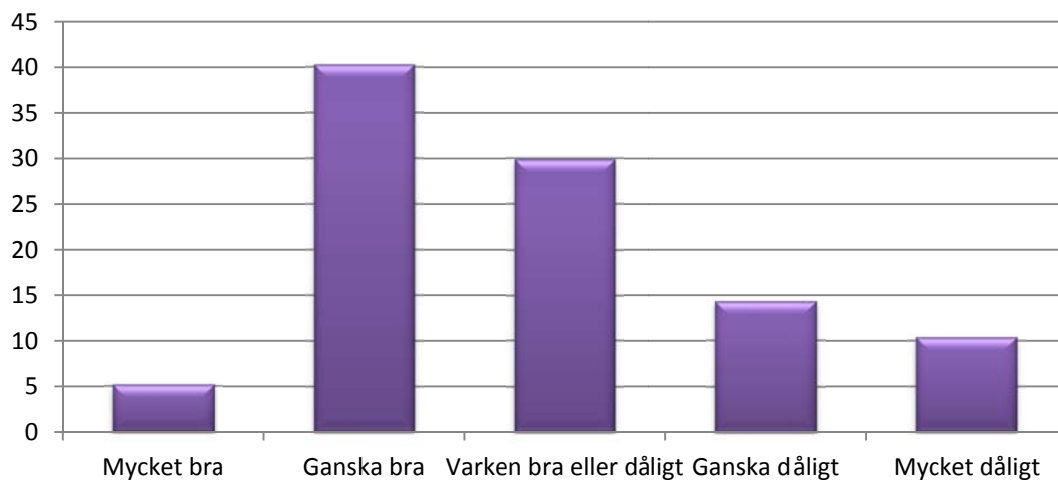
Beaktas miljökvalitetsmålen i företagets strategiska arbete?

Figur 8: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Beaktas miljökvalitetsmålen i företagets strategiska arbete?

I undersökningen anger 44 procent att miljökvalitetsmålen inte beaktas i det strategiska arbetet. Resterande 56 procent beaktar miljökvalitetsmålen genom att bland annat försöka koppla de åtgärder som företagen genomför, eller planerar att genomföra, till målen. Ett flertal som besvarat frågan om hur de beaktar miljökvalitetsmålen i miljöarbetet menar att de används vid identifieringen av de betydande miljöaspekterna samt vägleder arbetet att uppföra miljöpolicy och miljömål för verksamheten, därmed blir miljökvalitetsmålen vägledande för många företags miljöarbete.

Hur väl känner ni till de nationella miljömålen?

Figur 9: I procent, sammanställning av enkätsvar på frågan: Hur väl känner ni till de nationella miljömålen?

Dock var det endast 4 st. (5 %) som svarade att de känner till miljö-kvalitetsmålen *mycket bra*. 31 st. (40 %) *ganska bra*. 11 st. (14 %) *ganska dåligt* och 8 (10 %) av företagen känner till miljö-kvalitetsmålen *mycket dåligt*. 23 st. (30 %) svarade, *varken bra eller dåligt*.

Analys

Resultatet visar i stort att energiförbrukning och transport är de områden där miljöpåverkan är störst och där det också finns störst möjlighet att minska påverkan. Företagen anser att de inte har den tid som krävs att arbeta med miljöfrågor och det är således svårt att prioritera. Det är då positivt att många har gjort åtgärder för miljön samt har kännedom om vilka åtgärder som kan och bör göras. Många anger att samarbete sker men önskar samtidigt mer samarbete, framförallt med andra företag och kommuner.

Ett framgångsrikt miljöarbete bygger i väsentliga delar på att alla aktörer utifrån sina förutsättningar tar ansvar för att vidta de åtgärder som behövs för att målen ska nås (Länsstyrelsen i Kronoberg).

Miljöarbetet

Kunder är den starkast pådrivande faktorn för miljöarbetet och strax efter kommer konkurrens (figur 1). Ett resultat som visar att kunder upplevs som pådrivande visar att det finns en medvetenhet hos de som väljer företagets produkter och tjänster. Enligt Internationella Institutet för Industriell Miljöekonomi (IIIEE) utredning från 2008 har det skett en skiftning från myndigheter till kunder som kravställare på miljöarbetet (IIIEE, 2008). Att kunder och konkurrens är starka pådrivande faktorer för miljöarbetet visar att företag som satsar på miljöarbete ser en vinst i det, för kunden är miljöarbete en av de faktorer som talar till fördel för att välja ett företag före ett annat.

I frågorna om vilka effekter miljöledningssystemet haft höll majoriteten med helt eller till viss del om att det har inneburit en positiv förändring med nya kunder, minskade kostnader samt effektivare användning av energi och material. De flesta tycker att miljöledningssystemet lönat sig.

Almgren et al. (2008) menar att många företag vinner upphandlingar på grund av deras miljöcertifiering, både upphandlingar med andra företag och offentlig sektor. Det är ytterligare ett bevis på att det är en konkurrensfördel för företag att jobba med miljöfrågor, i första och andra led. Kraven kan komma från kunder, myndigheter samt leverantörskedjan med tillverkare och återförsäljare. Marknaden växer också för miljöanpassade produkter och tjänster (Almgren et al. 2008). Sverige är i många avseenden framgångsrikt inom miljöteknik (Naturvårdsverket, 2009), vilket bör ses som en möjlighet när marknaden förändras för att behålla eller vinna nya kunder. Alla produkter

kan emellertid inte göras miljövänligare, men det finns andra alternativ menar Almgren, till exempel hitta nya användningsområden för avfall eller restprodukter (Almgren et al. 2008).

Lagstiftning

Andra starka pådrivande faktorer för miljöarbete är myndigheter och lagstiftning. Miljöbalken reglerar detta arbete, ett av dess syften är,

att få till stånd en samlad och integrerad tillståndsprövning för att kunna bedöma den totala miljöpåverkan av verksamheter och åtgärder i ett sammanhang och därmed nå maximal miljönytta och kunna styra mot miljömålen (Naturvårdsverket, 2012, s 88).

I tillverkningsindustrin har utsläpp av sot, metaller, dioxiner, svavel, kväve och koldioxid minskat betydligt på grund av miljöprövning och tillstånd enligt Miljöbalken, vilket är viktiga åtgärder som bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen. Verksamheter som annars hade bidragit till en försämrad miljö regleras nu enligt särskilda bestämmelser. Tillståndsprövningen enligt Miljöbalken är ett avgörande styrmedel för att exempelvis begränsa utsläpp av miljöfarliga ämnen. Stor del av respondenterna ser miljölagstiftningen som pådrivande kraft i arbetet vilket kan ses som en naturlig följd då den reglerar mycket av verksamheter som genererar utsläpp, kemikalier eller annan miljöpåverkande verksamhet.

Lagstiftningen anses också vara en utmaning i arbetet vilket kan bero på komplexiteten i det, antalet EU-förordningar ökar och därmed ökar även antalet direktiv som implementeras i lagstiftningen. Plan- och bygglagen, kemikalielagstiftningen samt många andra föreskrifter ska också tas hänsyn till. Sverige har även anslutit sig till ett flertal internationella konventioner som rör minskad klimatpåverkan, biologisk mångfald, landskap och våtmarker vilka ska beaktas (Naturvårdsverket, 2012).

Positivt är att ISO 14001-standarden verkar underlätta arbetet med den komplexa lagstiftningen. Resultatet visar flera företag som håller med om att införandet av ett systematiskt miljöarbete förenklar arbetet gentemot lagstiftningen. Enligt Naturvårdsverket är miljökrav i lagstiftningen en av grundstenarna i miljöledningssystemet och förenklar därmed miljöarbetet mot lagstiftningen (Miljömålsportalen). I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av miljömålsarbetet 2012 uppmärksammas att beslutade styrmedel inte tillämpas fullt ut och vikten av att genomföra fattade beslut tydliggörs. Styrmedlens effektivitet varierar bland de olika miljö kvalitetsmålen men det handlar främst

om otillräcklig tillsyn och kunskap. Styrmedlen behöver utvecklas och tillämpningen effektiviseras (Naturvårdsverket 2012). Mer resurser behövs för att bedriva exempelvis aktiv tillsyn från kommuner och länsstyrelser.

Miljöpåverkan

En viktig del i miljöledningssystemet är att identifiera områden inom verksamheten med miljöpåverkan. Då alla respondenter infört ISO 14001 har utredningar gjorts och de har god kännedom om de påverkande aspekterna (Kvalitetsgruppen.se).

Alla företag påverkar miljön på något sätt, mer eller mindre, direkt eller indirekt. Direkt miljöpåverkan kan vara ett företags utsläpp eller bristande kemikaliehantering. Indirekt kan det vara produkter eller tjänster som företaget köper in. De flesta företag står inför utmaningar med transporter, energiförbrukning, kemikalier och avfall och anser enligt undersökningen att deras huvudsakliga miljöpåverkande faktorer är transporter, energiförbrukning, produkter, avfall och spill. En kostnadsfråga såväl som en miljöfråga.

I ett öppet alternativ där respondenterna själva fick lista företagets huvudsakliga miljöpåverkande faktorer i verksamheten var det vanligaste svaret energiförbrukning och transporter (resor i tjänsten inkluderat), därefter användning av miljöpåverkande produkter och avfall. Resursförbrukning och utsläpp till luft och vatten inom verksamheten angavs också som svar. De miljöpåverkande faktorerna respondenterna angav överensstämde, som väntat, med var möjligheterna att minska miljöpåverkan bedömdes finnas. Energiförbrukning, främst uppvärmning, ses av flest som en möjlighet där miljöpåverkan kan minskas.

Möjligheter till att minska förbrukning finns nästan överallt men andra hinder står i vägen. Det kan vara kostnader för att byta ut maskiner, fordon eller energikällor. Vissa av respondenterna anger i frågan att det alltid finns möjligheter och många har kryssat i alla svarsalternativ (figur 3). En vilja finns alltså, vad som saknas är tid, finansiering och därmed prioriteringar. I frågan om pådrivande faktorer för miljöarbetet är det endast ett fåtal som angett övriga svar utöver svarsalternativen (se bilaga 1 för svarsalternativ, bilaga 2 för övriga svar). De respondenter som svarat *annat alternativ* menar att det är den egna viljan och det egna engagemanget som styr.

Åtgärder

Det har redan gjorts mycket i de tillfrågade företagen för att minska miljöpåverkan då alla är miljöcertifierade vilket är ett bra steg på vägen, särskilt för de mindre företagen på bara ett fåtal anställda. Ett krav enligt ISO 14001-standarden är ständig förbättring, då krävs åtgärder, dock finns inga specifika krav på omfattning.

Åtgärder som gjorts är bland annat;

Minska energiförbrukningen:

- Installera program som styr elförbrukningen (t.ex. eldirigenten)
- Installera energisnål utrustning
- Byta oljeuppvärmning mot fjärrvärme eller bergvärme.

Minska transporter genom samordning:

- Minska tjänsteresor samt välja tåg istället för bil eller flyg
- Resor till och från jobbet
- Leveranser till och från företaget (genom att till exempel arbeta med veckoleveranser och liknande).
- Ökade järnvägsleveranser

(Mer specifika åtgärder redovisas i bilaga 2.)

I svaren framkommer det tydligt att miljöförbättrande åtgärder utförs. Frågan är hur mycket mer som skulle kunna göras men som hindras av tidsbrist, att lönsamheten inte syns eller att kunderna inte ställer tydliga krav.

Utmaningar

65 procent av respondenterna bedömer tidsbristen som den största utmaningen för miljöarbetet. Det kan bero på att de ansvariga för miljöarbetet ofta har andra uppgifter som prioriteras högre, av företagsledningen, andra medarbetare eller en själv. Vid eftersökningen av kontaktuppgifter till de miljöansvariga i de olika verksamheterna visade det sig att personen som är ansvarig för miljöfrågor i många fall inte har som huvuduppgift att arbeta med miljöfrågor och det prioriteras därför inte heller av denne med ett pressat schema.

Många företag är beroende av transporter eller annan miljöpåverkande verksamhet och kan ha problem med att ändra system eller processer. Nyckeln ligger i att hitta hållbara alternativ till en rimlig kostnad. En klar majoritet håller med om att införandet av

miljöledningssystem har gett en effektivare användning av energi och material samt minskade kostnader. Cirka 40 procent svarar ändå att lönsamhetshinder är ett problem eller en utmaning i miljöarbetet. I frågan om vilka åtgärder företaget ytterligare kan göra för att bidra till att nå miljö kvalitetsmålen uttrycktes bland annat behov av hjälp med att visa på hur miljömålen och god ekonomi går att förena.

De flesta respondenter anser att det finns möjligheter att minska förbrukningen på många olika områden, vilket betyder att det finns alternativ. Det blir åter en fråga om prioriteringar. Inom exempelvis upphandling finns en lönsamhet, både ekonomisk och från ett miljöperspektiv. Enligt PwC:s (PriceWaterhouseCoopers) rapport som utvärderat upphandling inom offentlig sektor ger miljöanpassade produkter och tjänster en minskning av koldioxidutsläpp på 39 procent. Krav på transporter kan ge en minskning av koldioxidutsläpp samt minskad kostnad för bränsle och drift (MSR). Rapporten behandlar upphandling inom offentlig sektor men det finns även stora möjligheter att förhandla fram bättre avtal inom andra sektorer och områden.

Ett vanligt argument är att det är för kostsamt att utföra åtgärder för att minska miljöpåverkan. Ofta visar det sig likväl vara tvärtom, det kan bli dyrare för företaget att inte ta miljöhänsyn (Almgren et al. 2008). Många verksamheter kan vinna på effektivare energianvändning då kostnaderna lätt blir höga för elenergi, bränsle, skatter, handel med utsläppsrätter och så vidare (Miljömålsportalen). Att minska utgifterna är fullt möjligt genom att spara in energi, material och andra resurser men då krävs faktiska åtgärder. Exempelvis ändra inköpsrutiner och avtal men även beteendemässiga förändringar (Almgren et al. 2008).

Förbättrat miljöarbete

I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering understryks tre fokusområden för miljöpolitiken. Ett av dem är att kommunicera och informera mer om möjligheterna med miljöarbete. Här nämns bland annat att dialogen företag och myndigheter emellan måste utvecklas ytterligare och att goda exempel bör lyftas fram för att få en ökad förståelse av det svenska miljöarbetet samt utveckla en ömsesidig förståelse aktörer emellan. Informativa styrmedel såsom kommunikation och information är nödvändigt för att aktörer ska engageras, för det krävs kunskap och medvetenhet. Det ses även som ett verktyg för att skapa acceptans för andra styrmedel bland de olika aktörerna (Naturvårdsverket, 2012).

Att kommunicera om resultat handlar bland annat om att skapa medvetenhet och engagemang genom att visa på möjligheter och redovisa goda exempel (Naturvårdsverket, 2012, s 85).

Kunskap och inspiration saknas enligt respondenterna för att genomföra ett bättre miljöarbete. De vill ha goda exempel och förslag på åtgärder. Tips på goda exempel behövs som inspiration för att veta vilka åtgärder som går att genomföra och som krävs för att nå miljö kvalitetsmålen.

Enligt Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering finns ett stort utvecklingsbehov vad gäller genomförande av åtgärder då de inte genomförs i förväntad utsträckning. Anledningen till att genomförandet av åtgärder inte når förväntad nivå antas bero på olika faktorer, exempelvis bristande resurser eller otillräckliga incitament. En lösning kan vara att identifiera och engagera aktörer som påverkar miljöarbetet i någon mån samt identifiera de drivkrafter och förutsättningar de har för att genomföra åtgärder som verkar positivt för miljöarbetet. För många företag kan drivkrafter exempelvis vara minskade kostnader (Naturvårdsverket, 2012). Förslag på åtgärder efterfrågas också av företagen vilket är strategiskt viktigt för att nå målen. Goda exempel efterfrågas av allt att döma för att få kunskap om vilka åtgärder som är nödvändiga för att genomföra miljöförbättrande åtgärder. För lokala och regionala myndigheter är det här viktigt att identifiera områden där potential till att genomföra åtgärder finns, samt drivkrafter hos de aktuella aktörerna.

Samarbete

Som redan framgått är samarbete och engagemang från alla samhällets aktörer viktigt för miljömålsarbetet. Samarbete kan ske på olika

sätt och på olika nivåer i samhället. Det är även viktigt att företagen själva har möjlighet att initiera samarbete dem emellan.

De flesta tillfrågade företag har ett samarbete med andra företag, branschorganisationer och kommuner men önskar fortfarande ökat samarbete med samma aktörer. En fråga för Länsstyrelsen i Kronoberg att hantera är hur Länsstyrelsen kan bidra till ökat samarbete som kan resultera i ett mer effektivt arbete för att nå miljö kvalitetsmålen.

Kommuner, myndigheter och företag kan hjälpa varandra genom att utbyta tips och förslag samt inspirera varandra. Informationsträffar är också något som efterfrågas för ett bättre miljöarbete. De kan användas som ett forum för en framtida samverkansprocess eller för att dela tankar och idéer.

Miljö kvalitetsmålen i företagens verksamheter

Det finns 16 nationella miljö kvalitetsmål. De flesta verksamheter påverkar ett eller flera av de 16 miljö kvalitetsmålen. Inom de tillfrågade företagen är det främst målen *begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, skyddade ozonskikt, ingen övergödning, levande skogar, levande sjöar och vattendrag* samt *god bebyggd miljö* som påverkas.

I rapporter (från bland annat IIIEE) har det visats att miljö målen sällan är integrerade i verksamheters miljöarbete men att de ibland inspirerar arbetet (Miljömålportalen). Kopplingen mellan miljö kvalitetsmålen och några miljö påverkande områden tas upp som exempel för hur olika verksamheter påverkar miljö kvalitetsmålen och vilken typ av åtgärder företag kan göra för att försöka nå miljö kvalitetsmålen.

Energianvändning

Energianvändningen i Sverige påverkar främst fyra av miljö kvalitetsmålen, *begränsad klimatpåverkan, frisk luft, ingen övergödning* och *bara naturlig försurning*. På grund av att energianvändning av fossila bränslen förorsakar koldioxidutsläpp, utsläpp av kväveoxider och svaveloxid till atmosfären bidrar det till försurning. Det bidrar därmed till luftföroreningar vilket miljö kvalitetsmålet *frisk luft* behandlar. På miljömålportalen listas några exempel på vad en verksamhet kan göra för att bidra till miljö målsarbetet. För det första inventera energianvändningen och se över hur den kan effektivisera. Därefter, om energianvändningen är baserad på fossila bränslen, kan verksamheten se om det går att byta till annat energislag. Ännu ett steg är att se över om viss andel av energin kan förbrukas genom förnybara källor.

Resultatet från enkäten visar att många verksamheter bytt från fossila bränslen till exempelvis fjärrvärme (Miljömålsportalen).

Transporter

Transporterna påverkar främst fyra av miljökvalitetsmålen. *Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, ingen övergödning och god bebyggd miljö*. Det är i många verksamheter en stor del av miljöpåverkan genom den stora mängden klimatpåverkande utsläpp. Det är dock problematiskt att ett företags vinst ofta är beroende av snabba och effektiva transporter med små sändningsstorlekar som ska transporteras ofta. Det är därför svårt för transportberoende företag att minska miljöpåverkan på det området (Miljömålsportalen). Men det går, enkätsvaren visar att många företag samordnar sina transporter och utbildar sin personal i eco-driving. På miljömålsportalen listas det som bra steg att ta, dessutom kan en verksamhet se över sin transporteffektivitet och beakta miljöfrågorna i logistiken. Fordonen kan väljas ifrån miljöperspektiv med låg miljöpåverkan, även bränslet kan väljas utifrån det. Tjänsteresor är också en stor del av miljöpåverkan där alternativ kan behöva ses över.

Avfall

Avfallet påverkar främst miljökvalitetsmålen *begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö* och *god bebyggd miljö*. De allra flesta verksamheter måste hantera avfall, i olika typer och mängder. När fossila beståndsdelar förbränns påverkar det klimatet i form av koldioxidutsläpp. När farligt avfall hanteras riskeras mark- och grundvatten att förorenas. Förbränning av avfall blir allt dyrare och verksamheter tvingas, på grund av kostnader men också lagkrav, att systematiskt hantera avfallet på ett korrekt sätt. Företag kan inventera sitt avfall och därifrån förbättra rutiner och processer för hanteringen, även i tillverkningsverksamhet bör system och riktlinjer tas fram i enlighet med miljömålen för hur avfallet som bildas ska hanteras.

Användning av kemiska produkter

Användning av kemiska produkter påverkar miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*. Ofta används kemikalier i tillverkningsprocesser, därför är det viktigt att de hanteras varsamt samt att säkerheten fastställs. Företag kan för att sträva mot en giftfri miljö inventera de kemikalier som används, identifiera risker och sedan hantera kemikalierna utifrån riskerna, i vissa fall finns det möjlighet att ersätta de farliga kemikalierna med mindre farliga (Miljömålsportalen).

Undersökningen visar att företag i olika storlekar beaktar miljökvalitetsmålen i miljöarbetet. Enligt IIIIEE (2008) är det oftast större företag som i större utsträckning tar in miljökvalitetsmålen i sitt

miljöledningssystem, tendenser till detta ses också i Kronoberg även om urvalet av respondenter inte är representativt för länet.

Miljö kvalitetsmålen har varit ett av underlagen vid fastställande av våra miljömål och är därmed till viss del vägledande för vårt miljöarbete. – Företag, 400 medarbetare.

De nationella och regionala miljömålen är tillsammans med t.ex. lagkrav och tidigare uppnådda resultat, viktiga underlag när vi planerar företagets miljömål och rutiner. – Företag, 45 medarbetare.

Både för att sätta upp mål i vårt ISO 14000-arbete och för att identifiera miljöaspekter. – Företag, 8 medarbetare.

När det kommer till hur väl företagen känner till miljö kvalitetsmålen finns det en förförståelse att större företag känner till dem bättre, dock är det i denna undersökning svårt att se ett sådant samband. Majoriteten av de som känner till miljö kvalitetsmålen väl är företag med många anställda. I undersökningen är det fler som angett att de känner till målen *bra* än de som angett att de känner till dem *dåligt* vilket måste räknas med i resonemanget (de som svarat *varken eller* är här borträknade). Just i denna undersökning bland 14001-certifierade företag i länet går det alltså inte att se något sådant samband utan det är mer troligt att det grundar sig i intresset från den svarande.

Kan det göras mer?

För att ta reda på om det finns en vilja och ambition bland företagen att genomföra fler åtgärder bads respondenterna att besvara, med egna ord, frågan om det finns ytterligare åtgärder företagen kan göra för att bidra till att nå miljö kvalitetsmålen.

Förslag på åtgärder och tips på goda exempel efterfrågades som sagt i de tidigare frågorna men många gav också exempel på åtgärder företagen tror de skulle kunna genomföra (återfinns i bilaga 2). Många uttrycker ett behov av att lära sig mer om miljö kvalitetsmålen, hur de kan koppla ihop målen med miljö aspekterna, hur de kan använda miljö kvalitetsmålen i miljöarbetet samt arbeta mer aktivt mot målen. Även mer konkreta åtgärder uttrycktes, såsom att se över val av kemikalier och energikällor, minska sin förbrukning och sin resursanvändning generellt, sälja sin överskottsenergi samt öka medvetenheten hos de anställda genom utbildningar och mer tillgänglig information.

Svaren visade en okunskap om vad som går att genomföra, många svarade *vet ej* eller *vi gör vad vi kan*. Det visar att de behöver mer information och kunskap om vad och hur de kan bidra till miljö-kvalitetsmålen, hur enkla åtgärder, små eller stora kan göra skillnad. När Länsstyrelsen ställde frågan om företagen ville ha mer information om miljö-kvalitetsmålen och hur de kan bidra till arbetet svarade 79 % Ja. En vilja finns men mer kunskap är nödvändig.

Diskussion

Då Länsstyrelsen i Kronoberg arbetar med att ta fram ett åtgärdsprogram var syftet med undersökningen att se hur företagen arbetar med miljöfrågor idag, vilka åtgärder som gjorts och vad som kan göras i framtiden samt se över intresset för att genomföra åtgärder till fördel för miljö-kvalitetsmålen.

Länsstyrelsen behöver ta reda på var möjligheter till åtgärder finns för att bättre anpassa ett åtgärdsprogram där länets företag kan vara med och bidra. Resultatet visar en vilja för ett gott miljöarbete men med hinder på vägen. Framförallt brist på prioriteringar men även brist på kunskap.

Miljöarbetet bland länets ISO 14001-certifierade företag upplevs inte lika engagerat som strukturerat. I och med ett infört ledningssystem finns det krav som måste uppfyllas, drivkrafterna är kunder, konkurrens och lagstiftning, alltså krafter utifrån. Färre än fem respondenter skrev i svaret som *annat alternativ*, eget engagemang eller att företaget såg sig själv som drivkraft. Eget engagemang kan dock vara en indirekt faktor som ibland glöms bort. Har företaget miljöcertifierat sig så finns det förmodligen ett eget engagemang i någon mån. Frågan är om engagemanget räcker för att bidra med åtgärder så att miljö-kvalitetsmålen nås.

I svaren som framkommit med undersökningen visas tydligt de problem som finns för miljöarbetet, tiden räcker inte till, frågorna prioriteras inte nog högt och kostnaderna för förändring anses som för höga. Hur kan det ändras? Tiden måste räcka till och prioriteringar måste göras eftersom miljö-kvalitetsmålen inte nås i nuläget. Intressant för framtida frågeställningar är konkurrensen mellan företagen och frågan om lönsamhet i miljöarbetet. I undersökningen anses konkurrens vara en utmaning men även en pådrivande kraft för arbetet. Något som tagits upp i analysen är att välja andra alternativ och studier visar att miljövänliga alternativ är kostnadsbesparande, lönsamheten borde därför inte vara ett hinder.

De flesta nationella miljö kvalitetsmålen nås inte, begränsad klimatpåverkan exempelvis. Det måste göras mer, energiförbrukning och transporter är två av de största miljöpåverkande faktorerna och då alternativ finns för minskad förbrukning borde de genomföras. Nu. Är tidsbrist en ursäkt när tiden för planeten rinner ut?

Kunskapen om hur förändringen ska ske saknas på många områden. Vilken hjälp det finns att hämta för företagen och vilka möjligheter som behöver tas tillvara är något som vidare bör undersökas. Då en stor efterfrågan finns på goda exempel, förslag på åtgärder samt informationsträffar är ett forum för att dela med sig av frågorna något att prioritera. Många företag önskar ökat samarbete. Av de som svarat att de inte har något samarbete i nuläget är ett samarbete med kommuner efterfrågat.

Då miljömålen har fastställts fokuseras miljömålsarbetet på att starta upp ett åtgärdsinriktat arbete inom olika miljöområden. Eftersom miljöproblemen orsakas av en stor mängd olika samhällsaktiviteter, är det viktigt att åtgärdsarbetet involverar ett stort antal samhällsaktörer (länsstyrelsen Kronoberg).

I rapporten framgår det tydligt att vad som önskas är tips på goda exempel, förslag på åtgärder och samarbete. Rekommendationer till Länsstyrelsen är att prioritera ett arbete för att främja detta. Ett forum för information och utbyte efterfrågas. Ett mer effektivt åtgärdsarbete kan komma utifrån en god samverkan där nämnda frågor kan lyftas.

Referenslista

Litteratur

Almegren m.fl. (2008). *Miljöarbetet Stärker Affärerna*. Uppsala Publishing House. Uppsala

Industriella Institutet för Industriell Miljöekonomi (IIIEE). (2008). *Miljöarbete inom Svensk Tillverkningsindustri, En Färd från Myt till Verklighet*. Lunds Universitet.

Miljösamverkan Östergötland (MÖTA) (2010). *Ditt Företag och Miljömålen*.

Länsstyrelsen i Kronobergs län. (2006). *Miljömål, För ständig förbättring*. ISSN 1103-8209 nr 2006:10

Naturvårdsverket (2012). *Steg på Vägen. Fördjupad utvärdering av miljömålen 2012*. Rapport 6500 – juni 2012. Stockholm

Internet

Naturvårdsverket:

<http://naturvardsverket.se/sv/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Industrier-och-deras-miljopaverkan/>

Miljömålsportalen:

<http://www.miljomal.se/sv/Aktuellt/Alla-nyheter/Mer-fart-i-miljoarbetet-temat-for-miljomalsdagarna-1516-maj-2013/>

<http://miljomal.se/sv/>

<http://miljomal.se/sv/Naringslivets-miljoarbete/Miljo-och-affarsnytta--utveckla-ditt-foretags-miljoarbete/Foretag-kan-forbatta-sitt-miljoarbete/Miljoarbetet-kan-utformas-pa-manga-olika-satt-/>

<http://miljomal.se/sv/Naringslivets-miljoarbete/Miljo-och-affarsnytta--utveckla-ditt-foretags-miljoarbete/Miljoforbattrande-ambitioner-atgarder-och-goda-exempel-/Energiforbrukning/>

<http://miljomal.se/sv/Naringslivets-miljoarbete/Foretagen-och-Sveriges-miljomal/Foretagets-miljopaverkan-och-miljomalen-/Energianvandning-/>

<http://miljomal.se/sv/Naringslivets-miljoarbete/Foretagen-och-Sveriges-miljomal/Foretagets-miljopaverkan-och-miljomalen-/Avfallshantering-/>

<http://miljomal.se/sv/Naringslivets-miljoarbete/Foretagen-och-Sveriges-miljomal/Foretagets-miljopaverkan-och-miljomalen-/Transporter-/>

<http://miljomal.se/sv/Naringslivets-miljoarbete/Foretagen-och-Sveriges-miljomal/Sa-har-ser-svenska-foretag-pa-Sveriges-miljomal/>

Länsstyrelsen Kronoberg:

<http://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/bakgrund/Pages/Index.aspx>

Kvalitetsgruppen (ISO 14001):

<http://www.kvalitetsgruppen.com/ISO-14001.php>

MSR:

<http://www.msr.se/sv/Miljomervarde/Nyttokalkylatorer/Nyttokalculator-Fordon/> &

<http://www.msr.se/sv/Miljomervarde/Rapporter-om-miljovinst/Mindre-CO2-genom-gron-upphandling/>

Länsstyrelsen:

<http://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/bakgrund/Pages/Index.aspx>

http://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/Pages/regionala_miljomal.asp

Bilaga 1

Enkätfrågor

- **Företagets namn:**
- **Verksamheten är placerad i:**
- **Antal anställda i länet:**
- **Kontaktperson (ansvarig för miljöfrågor/miljöledningssystemet):**

- **Vad/vilka är de pådrivande krafterna för ert miljöarbete?**
 - Myndigheter
 - Branschorganisationer
 - Konsumenter
 - Återförsäljare
 - Kunder
 - Allmänheten
 - Leverantörer
 - Konkurrensfördel
 - Lagstiftning
 - Vet ej
 - Om annat, specificera

- **Vilka är de huvudsakliga miljöpåverkande faktorerna i er verksamhet? Utgå gärna från ISO 14001-utredningen?**
 - Öppet svar

- **Vilka problem/utmaningar ser ni i ert miljöarbete?**
 - Lönsamhetshinder
 - Konkurrens
 - Brist på kunskap
 - Brist på tid
 - Lagstiftning
 - Om annat, specificera

- **Vilka konkreta åtgärder har ni vidtagit för att minska företagets miljöpåverkan?**
 - Öppet svar

- **Sker samarbete med andra aktörer gällande miljöfrågor?**
 - Ja
 - Nej

- **Med vilka aktörer sker samarbetet?**
 - Kommuner
 - Branschorganisationer
 - Andra företag
 - Frivilligorganisationer
 - Andra myndigheter
 - Om annat, specificera

- **Önskas ökat samarbete med några av dessa aktörer?**
 - Kommuner
 - Branschorganisationer
 - Andra företag
 - Frivilligorganisationer
 - Andra myndigheter
 - Om annat, specificera

- **I vilken utsträckning anser ni att följande stämmer in på ert företag efter införandet av ISO 14001?**
 - Effektivare användning av energi och material
 - Bättre kontakt med myndigheter
 - Nya kunder
 - Minskade kostnader (t.ex. material)
 - Enklare att följa lagstiftning
 - Instämmer helt
 - Instämmer delvis
 - Instämmer inte alls
 - Ingen skillnad

- **Vilket stöd eller underlag efterfrågar ni i er verksamhet för att förbättra ert miljöarbete?**
 - Stöd från företagsledning
 - Informationsträffar
 - Tips på goda exempel
 - Förslag på åtgärder
 - Om annat, specificera

- **Var i er verksamhet ser ni att möjligheterna till att minska miljöpåverkan finns?**
 - Avfall
 - Transport
 - Produktens miljöegenskaper
 - Inköp och leverantörer
 - Energiförbrukning
 - Användning av kemiska produkter
 - Om annat, specificera

- **Hur väl känner ni till de nationella miljö kvalitetsmålen?**
 - Mycket bra
 - Ganska bra
 - Varken bra eller dåligt
 - Ganska dåligt
 - Mycket dåligt

- **Beaktas miljö kvalitetsmålen i företagets (strategiska) arbete?**
 - Ja
 - Nej

- **Hur beaktas miljö kvalitetsmålen i företagets miljöarbete? (Kopplas åtgärderna till miljö kvalitetsmålen, eller används miljömålen till att identifiera företagets betydande miljö aspekter)**
 - Öppet svar

- **Vilka ytterligare åtgärder kan ditt företag göra för att bidra till att nå miljö kvalitetsmålen?**
 - Öppet svar

- **Vill ni få ytterligare information om miljömålen och hur ni kan bidra?**
 - Ja
 - Nej

Bilaga 2

Inkomna svar, öppna frågor:

**Vilka är de huvudsakliga miljöpåverkande faktorerna i er verksamhet?
Utgå gärna från ISO 14001-utredningen?**

Transport
Energi användning
Förbrukning av el.
Plastmaterial och transporter
Transporter
Elförbrukning
Lim och tätning Sika
Hydraulolja
Farligt avfall spillolja
Lösningsmedel
Interna transporter; ford och truckar
Transporter av inkommande gods
El- och fjärrvärme förbrukning.
Energi, farligt avfall, transporter
Energi, icke förnyelsebar
Utsläpp till luft: NOx, tungmetaller
Utsläpp till vatten: Tungmetaller
Avfall: Slam, glasskärv
Råvaror: icke förnyelsebara
Vi är ett monteringsföretag - det är ffa frakterna som är direkt miljöpåverkande.
Transporter.
Våra produkters energiförbrukning under användande av kunden.
elförbrukning
avfall
resursförbrukning
Kemikalier
Transporter
Kemikalier
Elförbrukning
Användning av El
Användning av metaller
Farligt avfall
Resor i tjänsten, el och värme
El
Råmaterial
Energi, avfall, transporter
VOC-utsläpp, avfall
Transporter
Utsläpp till avlopp
Produktval
Avfall
Produkterna.

Transporter, affärsresor, pappersförbrukning
Förbrukning av ändliga resurser Transporter Körning med servicebil, tjänstebil m.fl.
Mtrl spill, uppvärmningssystem och avfall
Energiförbrukning Avfall Kemikalier Transporter
Användning av skärvätskor Energiförbrukning
Energianvändning Källsortering Rotorbad (Ytbehandling) Produkter
Plastmaterialet och transporter
Stoft, buller och transporter
Transporter Spill
Transporter
Elenergi, transporter och kemikalieanvändning
Transporter Elförbrukning
*Användning av energi *Utsläpp till luft från externa transporter *Utsläpp till luft av pentan *Användning av EPS
Energianvändning, el, gasol Utbytet i processen (skrot) Energianvändning, transporter Råvarans miljöpåverkan
resurs (Energi, material) förbrukning Utsläpp till luft och vatten Vattenförbrukning Avfall Kemikalier
Brandrisk Energiförbrukning Transporter Kemikaliehantering
Energiförbrukning Användning av plast som råvara Transporter
Användning av bergkross. Energianvändning CO2
Våra identifierade miljöaspekter: Kemikalier Transporter Avfall etc.
utsläpp till vatten

Utsläpp från våra fordon
Indirekt miljö- och klimatpåverkan genom förbrukning av energi och naturresurser. Transporter. Våra produkters energiprestanda.
Utsläpp till luft.
Miljöpåverkan sker främst genom utsläpp av styren, fenol, formaldehyd och lösningsmedel i luften från företagets olika formningsprocesser.
Användning av El Användning av Olja för uppvärmning (Vi har övergått till värmepumpar från årsskiftet 12/13) Intransporter av fordon.
Transporter och uppvärmning
avfall, energi och vattenförbrukning, utsläpp till mark och vatten
Energi Brännbart avfall Antal kemikalier
Transporter, tjänsteresor, uppvärmning, kemikalier-lack, blästring
Vår produktionsverksamhet har ingen större miljöpåverkan. Mindre påverkan: - Energiförbrukning - Tjänstebilar
1. Inköp 2. Transporter 3. Energi 4. Kemikalier 5. Produkter
Energiförbrukning Transporter Kemikalier
Transporter Avfall
Minimal miljöpåverkan endast säljorganisation men transporter och indirekt avfall är det som vi ser
Förbrukning av råmaterial, transporter.
Transporter med lastbil.
CO 2 utsläpp från arbetsmaskiner
Transporter (fossila bränslen) Förbrukning av aluminium (råvara)
Tvättning av aluzinkplåt Grundmålning av plåtskal Interntransporter Risk för oljeläckage vid transformatorhantering Utleveranserna av färdiga produkter till kund Persontransporter till och från arbetsplatser
Elförbrukning Pulverförbrukning (Färgpulver måleriet)
Transporter och tjänsteresor
Råmaterial, energiförbrukning, kemikalier, avfall och transporter.
Följande tre miljöaspekter värderas högst och är därmed de betydande miljöaspekterna: •Fordonstransport, val av fordonsteknik/bränslekvalitet •Logistik/planering av transportupplägg •Bränsleförbrukning på fordonet

Aktiviter i skogsbruket som kan påverka mark och vatten
Utsläpp till luft, avfall, buller.
Metaller, energi och kemikalier
Avfall
Avfall och energi, transporter
Användning av skärvätskor, oljor
El förbrukning
Transporter
vi använder plåt
vi använder färg
vi använder olja.
Konsumtion av resurser för att driva maskinen under maskinens livslängd
Utsläpp till mark, luft och vatten
Transporter till och från företaget.
Energiförbrukning - olja och el, transporter
Energianvändning för tillverkning och uppvärmning produktion
Råmaterialanvändning till produkt (cement och ballast)
Sediment och spolmassor
Transporter
Uppvärmning
Transporter

Vilka konkreta åtgärder har ni vidtagit för att minska företagets miljöpåverkan?

Samtransporter
Och sen har vi gjort mycket för att spara energi
Installation av Energidirigenten, styrning av el.
Att certifiera oss enligt ISO14001 där alla krav finns med källsortering och yttre miljöpåverkan etc.
Övergått från oljeeldning till värmepump. Bytt fönster, tilläggsisolerat. Minskat kopieringen, uppladdningsbara batterier osv.
Certifierat oss enligt ISO 14001.
Investeringar i energisnål utrustning som sparar både el, värme och diesel (till truckar).
Produktionsplanering så att man ej kör anläggningar i onödan. Återvinning av värme från ugnar. Införskaffa komprimatorer för att minska transporter samt särskilda leveransdagar från leverantörer.
Projekt: Minska metaller i glas, vatten, luft Organiska färger (utan tungmetaller) Återanvändning av skärv Återanvändning stoft
Samleveranser / veckoleveranser Minskat antal kemikalier på PRIO-lista
Samordna transporter och prissättning som uppmuntarar beställningar som blir så stora att man fyller en hel lastpall.
Produktutveckling där energiförbrukning är en viktig aspekt.
isolerings moduler på maskiner -minska elförbrukning. Sensorer tändar släcker automatiskt. Värmeåtervinning från vår produktion. Pushat för korrekt sortering av avfall. Krossning och återanvändning av kassationsprodukter
Vi har ett fullt fungerande ledningssystem. Vi gör miljöriskinventeringar, gör intern revisioner, riskanalyser, källsorteringar, återanvändningar. Vi jobbar dagligen med miljöfrågor.

<p>Minskat transporter med att infört komprimator. Köpt ett kemikalieprogram för att få bättre kontroll samt att kunna arbeta proaktivt med att ersätta hälso/miljöfarliga kemikalier. Infört sensorer vid belysning etc.</p>
<p>Grön El Inventering av utsläppspunkter till kommunalt spillvatten samt åtgärder för att förhindra oavsiktliga utsläpp dit. Utbyte och avveckling av kemikalier innehållande riskminsknings- och utfasningsämne.</p>
<p>Miljöutbildning för hela företaget Resepolicy Affärsutveckling inom miljö i kombination med övriga tjänster.</p>
<p>Slängt ut oljepannan, borrat bergvärme.</p>
<p>Bl a förbättrat avfallshanteringen och arbetet med våra leverantörer. Bättre planering av samtransporter.</p>
<p>Minskat utsläpp av VOC, öka återvinningen</p>
<p>Kompetensutveckling (Ecodriving) Hjälpmedel typ produktvalsguide</p>
<p>Bytt leverantör som tar hand om vårt sorterade avfall. Grävt om avloppssystem. Installerat fjärrvärme i våra fastigheter.</p>
<p>Minska pappersförbrukning. Resa mer med tåg än flyg där det är möjligt.</p>
<p>Vi arbetar hela tiden med ständiga förbättringar, för satt mestadels åstadkomma smärre förbättringar</p>
<p>Tätare uppföljning på mtrl spill och avfall. Utbildning/information till alla anställda.</p>
<p>Energibesparingar Sortering avfall Optimera råvaruanvändningen</p>
<p>Framförallt att minska våra kassationer eftersom dessa förbrukar energi och åsamkar kunderna problem</p>
<p>Energioptimering av anläggningen Källsorteringssystem Certifiering ISO14001 Produktutveckling</p>
<p>Minska mängden material, minska energiförbrukningen, samordna sändningar och få bra packningstäthet på nya el ersättningsprodukter</p>
<p>Använder bästa möjliga teknik vid val av stofffilter och minskat lösningsmedel</p>
<p>Att gått från uppvärmning med fossila bränslen till biobränsle. Minskat el förbrukning med att investerat i frekvensstyrd kompressor.</p>
<p>Bilar som drar mindre bensin/diesel sopsortering, spara på el</p>
<p>Optimering av utsug från maskiner. Kontroll/tätning av tryckluftssystem. Närvarostyrd belysning Infört avrinning till sluten tank istället för dagvatten via oljeavskiljare (spånlager utomhus).</p>
<p>Samleveranser Rörelsedetektor på lampor Ny tryckluftsanläggning</p>
<p>*Spillprojekt för att minska EPS-användning *Ökad användning av material med lågpentan *Energiprojekt *Diskussion pågår med kommunen om att sälja vår överskottsenergi till fjärrvärmenätet</p>

Energibesparing, effektivisering/ minska skrotfall, alternativa transporter (minska avstånden, öka fyllnadsgrad)
Energi effektiviseringar i form av besparingar. värmepumpsinstallationer. Luft renings utrustningar Resurs minskning Bättre Avfalls sortering minskar farligt avfall och deponi.
Energinventering/ Kartläggning Transporter till utland med tåg istället för med lastbil. Restprodukter blir briketter istället för löskutter. Vi marknadsför/ säljer lokalt tillverkade produkter.
Vi arbetar just nu med att ta fram nya åtgärder
Arbetat mycket med den röda tråden mellan företagets övergripande mål ner till fabrikenas handlingsplaner
Våra miljömål: Rening av processvatten Minska transporter genom in-sourca tillverkning. Minska kemikalier genom ändra produktionsmetoder Omarbeta istället för kassera
bl.a. minskat vattenförbrukning, nya mätinstrument i reningsanläggning.
Den största åtgärden är att byta fordon till nya. Hålla en vagnspark som ej är äldre än 5 år. Att köra enligt ecodrivning för minskad dieselförbrukning. Installerat fjärrvärme istället för el.
Miljöutbildning av all personal. Omfattande uppföljning av olika miljöparametrar. Klimatanalys/LCA Energieffektiviseringar genom t ex investeringar, ökad medvetenhet/ beteenden, optimering av befintlig utrustning. Effektivare resursanvändning genom fokus på minskat slöseri/kassation. Effektivare transporter. T.ex. lastoptimeringsprogram, samarbetsprojekt för effektivare byggtransporter med kunder och transportör, effektivare transportrutter. Produktutveckling mot energieffektivare produkter. Förbättrad avfallshantering med fokus på minimal deponi och ökad materialåtervinning. Val av råvaror och kemikalier. T.ex. FCS/PEFC-certifierad träråvara, utfasning av kemikalier. Tillämpning av miljömärknings-system t.ex. BASTA, Sunda Hus.
Bästa möjliga filteranläggningar för utsläpp till luft. En säkrare kemikaliehantering och mindre antal kemikalier. Substitution av kemikalier till kemikalier med mindre miljöbelastning. Utfasning av produktionsmetoder med större energiåtgång. Utfasning av produktionsmetoder som är luktgenererande och kemikalieintensiva.
Minska elförbrukning genom timerstyrning på maskiner, Ständiga förbättringar inom kvalitet vilket ger mindre avfall samt minskar mängden råmaterial som behöver användas, Råmaterial ligger i tätslutande påsar fram till precis innan det ska användas.
Tvätt av delar sker med hetvatten. Begränsad kemikalieanvändning Användning av värmepumpar för uppvärmning
Turbilar när det finns och samköp Fjärrvärme
all utrustning väljs med hänsyn till bra teknik och god ergonomi samt med beaktande av miljöaspekter
Minskning av brännbart avfall, vilket resulterat i färre containrar, hämtningar, som lett till reducerade kostnader.
Bytt uppvärmning, tätat lokal, portridåer, belysning, truckar, maskiner
Ersatt oljeuppvärmning med fjärrvärme. Mindre åtgärder för att sänka elförbrukningen.

<p>Minskning av interna transporter inom kommunen genom logistikförändringar. Påbörjat substitutionsarbete gällande kemikalier Investerat i en ny, energieffektiv lackeringsanläggning Bytt ut köldmedia R22 i samtliga (19 st) kylaggregat Kontinuerligt moderniseringsarbete gällande samtliga ventilationsaggregat med tillhörande styrsystem Införande av lokala elenergimätare i processerna med tillhörande övervakningssystem</p>
<p>Energisparåtgärder, utbyte av kemikalier</p>
<p>Sortera avfall Välja så miljövänliga kemikalier och oljor som möjligt.</p>
<p>Arbetar tillsammans med leverantörer att göra rätt från början. Samåkning och miljöbilar</p>
<p>Genom bättre sorteringsarbete har vi halverat antalet transporter till och från vår skrotgård.</p>
<p>Samtransporter. Ökning av försäljning istället för utskrotning av vissa produkter.</p>
<p>CO2 utsläpp nyckeltal</p>
<p>Byte till bättre teknik kring pulverlackering Total översyn av energiförbrukning (vatten, värme) samt ventilation Införande av skymningsreläer och belysningsplaner. Belysning med lågenergialternativ</p>
<p>Mätningar av metallhalter i tvättvattnet Moderniserat målningsanläggningen Byggt uppsamlingskärl för potentiella läckage från stora transformatorer Använder certifierade transporter (till 75 %) Gett medarbetare som kör mycket eco-drivingutbildning</p>
<p>Elförbrukningen: Byte av lysrör, timers på bl.a. ventilation. Pulverförbrukningen: Minska antalet färgbyten genom att samla det som skall målas i en kulör så att det kan målas samtidigt. Varje byte av kulör innebär rengöring av systemet och ett visst pulverspill.</p>
<p>Vi har utarbetat ett koncept ut mot både kunder o leverantörer där vi försöker påverka i alla led till att vi tillsammans kan minska vår påverkan på miljön. Allt från beställningsmönster hos kunder, val av produkter (miljöprodukter), sampackning, direktleveranser för färre sträckor för våra varor, emballageprojekt som leder till färre transporter etc. Vi väljer speditörer som är miljöcertifierade.</p>
<p>Certifiering enligt ISO 14001. Svanen-märkning. Årliga miljömål med handlingsplaner. Råmaterial med låg miljöpåverkan. Energisparåtgärder. Byte av kemikalier. Effektivare källsortering. Transportplanering.</p>
<p>Vår påverkan handlar mycket om förbrukning av fossila bränslen vid sålda fordonstransporter. Vi har under 2012 börjat använda ACP Evolution Diesel, en produkt som tillverkas med en viss del förnyelsebar råvara och därmed sänks de fossila koldioxidutsläppen. Dessutom har vi ett antal åkerier som har valt att köra ett antal fordon på RME vilket också minskar koldioxidutsläppen.</p>
<p>Aktivt agerande vid upphandling av entreprenadarbeten. Hjälpmedel har införskaffats för att minimera mark och vattenpåverkan</p>
<p>Det senaste året investering i ny rökgasrening samt värmeåtervinning. Kontinuerligt arbete med bullerbegränsande åtgärder. Utvecklingsprojekt för att minska mängden avfall till deponi eller uppårbetning.</p>
<p>Minskad energianvändning genom om att gå över till fjärrvärme Minskat antalet kemikalier i produktionen</p>
<p>Avfallssortering Tilläggsisolering</p>

Byte från olja till närvärme m.m. ...
sortering av avfall, återvinning av industrivatten.
Investerat i central skärvätskeanläggning för bättre kontroll och minskad förbrukning. Håller på med kartläggning av energiförbrukning
Vi jobbar med det kontinuerligt. Allt vi gör vad gäller investeringar tittar vi på miljön
Installerat energisnåla armaturer, ventilation, energiåtervinning. Infört ECO-design som en del av utvecklingsarbetet
Minskat hastighet till 80. Bättre tvättkemikalier, sluttäckning av deponier
Företagets verksamhet ligger i nybyggda lokaler som är anpassade för ändamålet Företaget har installerat bergvärme.
Övergång till bio-olja med hållbarhetsbesked Byggt upp biorening för avlopp från processen
Minska energiförbrukningen Återvinna vatten Optimera råmaterialförbrukningen Ersätta jungfruliga råmaterial med andra
Fyllnadsgrad i lastbilar, minska antalet positionerings kilometer innan lastning/lossning, sparsamkörning, hålla hastighet, uppföljning av körbeteende/bränsleförbrukning på chaufförsnivå
Ökat mängden järnvägstransporter väsentligt.

Hur beaktas miljö kvalitetsmålen i företagets miljöarbete? (Kopplas åtgärderna till miljö kvalitetsmålen, eller används miljö målen till att identifiera företagets betydande miljö aspekter).

Det tas aktiva val vad det gäller transporter och även vid materialval
Finns med i förfrågningsunderlag och vid genomgång och utveckling av nya produkter.
Ja, vi försöker koppla åtgärderna till målen.
Utsläpp till luft Utsläpp till vatten
För att i först hand identifiera betydande miljö aspekter
En miljöutredning görs med hänsyn till förbrukning samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Därefter välj miljö målen ut där man ser et koppling hur man valde miljö mål.
Vid val av miljö mål
Idag har det mest använts till att identifiera betydande miljö aspekter.
De miljö aspekter som bedöms för högre "poäng" och därmed viktigare i vår miljöutredning
Miljö målen är kopplade till Policy och strategi samt aspekterna
Försöker hitta miljö mål som stämmer överens med de nationella målen
Är kopplade till våra miljö mål
Beaktas vid revidering av betydande miljö aspekter och målsättning
Miljö målen används för att identifiera företagets betydande miljö aspekter.
Till att identifiera våra betydande miljö aspekter som vi därefter arbetar vidare med.
Beaktas vid identifiering av miljö aspekter
Vi verkar i en miljö där de flesta av miljö målen är påverkande på omgivningen och därmed direkt företaget. Våra miljö mål stödjer flertalet av de övergripande miljö målen.
Miljö kvalitetsmålen användas för framtagandet av våra miljö aspekter enligt ISO14001.

Miljömålen bryts ner på våra olika avdelningar som därefter arbetar vidare med dom i sina forum kopplas till miljö kvalitetsmålen
Finns i vår identifiering av miljö aspekter för att förstå våra betydande miljö aspekter bättre.
Miljö kvalitetsmålen har varit ett av underlagen vid fastställande av våra miljö mål och är därmed till viss del vägledande för vårt miljö arbete.
Miljö aspekterna
Vi arbetar med verksamhets mål i vårt verksamhetssystem enligt ISO 9001 och 14001
Identifiera företagets betydande miljö aspekter.
använder miljö målen till att identifiera företagets betydande miljö aspekter
Miljö balken
Miljö målen identifierar företagets betydande miljö aspekter
Koppling till miljö aspekterna
Både för att sätta upp mål i vårt ISO 14000-arbete och för att identifiera miljö aspekter.
Rätt produkt i rätt tid enligt specifikation=minska avfall och transporter
Hela vår verksamhet bygger på och bidrar till bättre miljö.
I första hand till företagets miljö aspekter
Vi identifierar våra miljö aspekter utefter våra mål som följs upp och åtgärdas och vi kopplar det även till ständiga förbättringar.
De nationella och regionala miljö målen är tillsammans med t.ex. lagkrav och tidigare uppnådda resultat, viktiga underlag när vi planerar företagets miljö mål och rutiner.
Nationella mål för minska vattenpåverkan påverkas genom aktivt arbete vid avverkning för att minimera negativa effekter
På flera olika sätt
Används till att identifiera miljö aspekter samt att prioritera åtgärdsplaner och resurser
Miljö målen används till att identifiera företagets betydande miljö aspekter.
För identifikation av miljö aspekter
Co2 utsläpp till fyllnadsgrad och minskning av positionering kilometer

Vilka ytterligare åtgärder kan ditt företag göra för att bidra till att nå miljö kvalitetsmålen?

Vi gör vad vi kan
Vet ej
Inget jag kan komma på nu...
Kontinuerligt bevaka energiförbrukning och fortsätta arbetet med att minska energiförbrukningen.
Minska farligt avfall bl.a.
Få hjälp med att visa att god ekonomi och miljö mål går att förena. Behöver konkreta exempel på detta.
Vet ej
Vet ej
Förnybara råvaror ex majs stärkelse Tydligare ta med dessa i företagets identifiering av den egna miljö påverkan
Vet inte
Skaffa sig mer information om miljö arbete.
Säkert mycket mer

Vidareutvecklad resepolicy Energieffektivisering i kontorsmiljön
Eltruck istället för gasol?
I våra egna dokument koppla samman miljö kvalitetsmålen med våra miljöaspekter på ett tydligare sätt.
Mer information om de internationella miljö kvalitetsmålen
Mer samverkan
Arbeta ännu mer aktivt mot målen.
..
Vet ej
Skaffa information om miljö kvalitetsmålen.
Främst - Bidra till Begränsad klimatpåverkan genom att minska energianvändningen. En Giftfri miljö genom att välja kemikalier på rätt grunder
Utfallet från värderingen av miljöaspekter får visa detta
Fortsätta att utveckla de miljömål vi har
Få mer information om detta.
För att ytterligare förbättra oss krävs strategiska investeringar
Optimering av material och transporter.
Ökad miljömedvetandet hos alla anställda
Minskad elförbrukning...
Vet ej
*Börja sälja vår överskottsenergi till fjärrvärmenätet *Fortsätta med nya liknande förbättringsprojekt som bl.a. berör våra betydande miljöaspekter.
Fortsatt försöka minska klimatpåverkan
Vi arbetar inom de områden som gäller energi och klimat, minskad påverkan av vår hälsa genom avveckling av kemiska ämnen samt mindre påverkan på vår närmiljö genom minskade utsläpp och avfalls mängder.
Vi jobbar med ständiga förbättringar.
Utreda hur vi kan minska vår energiförbrukning.
..-
Minska transporten ytterligare Jobba mer med våra leverantörer att man slipper kvalitetsbristerna vilket gör att vi skrotar detaljer och får extra transporter.
fortsatt arbete med miljöarbetet
Optimera våra transporter mer. Främst på avfallssidan. Idag köra mycket avfall till återvinning utan något samordnande system.
Vi arbetar med flera aktiviteter/ åtgärder som stödjer miljö kvalitetsmålen. Exempelvis klimatsmarta produkter och verksamhet, energieffektiviseringar, resurshushållning i byggsektorn, träråvara från ansvarsfullt och hållbart skogsbruk, Utfasning av farliga ämnen.
Just nu inte så mycket mer än att hålla sig ajour med utvecklingen inom branschen på detta område. För att kunna förbättra oss när ny teknik och nya metoder utvecklas.
Förbättra kvaliteten för att därigenom minska utsläpp, elförbrukning, transporter samt avfall.
Vi arbetar ständigt med förbättringar
Ständiga förbättringar
jobbar ständigt på förbättringar
Producera rätt från början
Pågående projekt: Effektivisering av flöde av produkter i tillverkningen

Lära oss miljömålen
Förbättrad transportlogistik
Förbättrad kemikaliehantering med tillhörande substitutionsarbete
Minska våra produkters miljöpåverkan
Minimera transporter och energianvändning.
Medvetenhet, användande av it
Fortsätta utveckla vårt miljöarbete.
Förmå fler företag att använda våra tjänster.
Minska energianvändningen
Vet ej
Bara miljö kvalitetsmål 1, 4 och 15 har bäring på verksamheten. Viktigt är att målen upplevs relevanta (tillämpbara) för respektive företag. Vi kan jobba något mer med våra transporter och kemikalier (mycket små mängder). Våra produkter leder till god bebyggd miljö.
??
Vi kan inte göra så mycket själva eftersom vi är beroende av våra transporter för vår verksamhet men vi kan påverka mycket annat runtomkring tillsammans med kunder o leverantörer. Inga produkter är miljövänliga men genom att göra rätt val och hantera dem på bästa sätt för miljön så kan man påverka.
Påverka kunder, återförsäljare och leverantörer att ta hänsyn till miljöfrågorna i sin verksamhet. Detta arbete pågår redan som planerat.
Fortsätta vårt arbete med att införa alternativa bränslen för att minska utsläppen av koldioxid från sålda transporter.
Effektivisera för minskade koldioxidutsläpp
Företagets miljöaspekter kan kopplas tydligare till Miljö kvalitetsmålen i informativt syfte.
Fokusera på att energianvändningen optimeras.
Minska förbrukning av resurser
För att vi ska kunna nå de uppställda målen måste vårt ekonomiska situation förbättras.
Fortsätta aktivt jobba med miljöaspekter och förnya mål därefter.
Vet ej
Vet ej
Fokusera på påverkande miljöaspekter
Vi jobbar ständigt med att minska företagets miljöpåverkan.
Fortsätta arbetet med att minska energiförbrukningen
vet ej
Vi tittar ständigt över var och hur vi skall förbättra vårt totala miljöarbete och just nu är det att ha så bra Euromotorer möjligt minska bränsleförbrukning och öka fyllnadsgraden. Vi jobbar även hårt med den egna energianvändningen i våra byggnader, alla nybyggen görs enligt normen Green Building
Sluta elda med fossilt bränsle

Övriga kommentarer utöver svarsalternativen:

Vad/vilka är de pådrivande krafterna för ert miljöarbete?

Vårt interna arbete med hållbar utveckling Vi själva
Ägaren
vi har bara ett jordklot; vi måste ta hand om det
Ägarnas värderingar
Det interna förbättringsarbetet
Vi vill ta vårt ansvar
Interna miljömål
Företagsimage
Personsäkerhet
Eget engagemang
Egen vinning
Ägarkrav

Vilka problem/utmaningar ser ni i ert miljöarbete?

Prioritering
Utvecklingen av motorer och alternativa bränslen
Ett stort problem är den konkurrensen. Vi agerar globalt och konkurrerar främst med gjutierier från Centraleuropa, Turkiet, Kina och Indien. Bara skillnaden på efterlevnaden av EU-direktiv inom EU är markant. På miljöområdet så påförs svenska gjutierier av
Att ändra resvanor
alternativ uppvärmning
Omfattande dokumentation
Svårt att undvika transporter
Andra prioriteringar hos medarbetare
Svårt att genomföra miljöförbättringar pga regelverket
ser bara möjligheter
Svårt att hitta bra miljöaspekter på ett ingenjörskontor
Då vi vill öka försäljningen, så blir det per automatik mer transporter.
Påverkar våra leverantörer
inga hinder handlar om prioritering om man ska gå djupare

Med vilka aktörer sker samarbetet?

Maskinleverantörer kunder och leverantörer
Leverantörer av produkter
Andra Wipro enheter
Koncern
Konsulter
Formgivare

	Miljökonsulter
	Högskolor, forskningsinstitut
	Askengren
	Konsulter gällande lagkontroll

Önskas ökat samarbete med några av dessa aktörer?

Bränslelev. Fordonstillverkare
Samarbetet fungerar redan bra.
Nej
Högskolor och universitet
Vet ej.
Inte i nuläget
Systerbolag i koncernen

Vilket stöd eller underlag efterfrågar ni i er verksamhet för att förbättra ert miljöarbete?

Utbildning Rimliga krav
stöd från myndigheter som i andra länder
Lagbeslut om t.ex. fordonsbränsle
Kapacitet
Hjälp från myndigheter samt ekonomiskt stöd för övergång till miljöriktigare energikällor
Information till företag och myndigheter om vikten av att återbruka sina datorer istället för att skrota dem.
Kunskap, resurser och tid
Externa konsulter

Var i er verksamhet ser ni att möjligheterna till att minska miljöpåverkan finns?

Resurseffektivisering Ökad olycksberedskap
uppvärmningen
Beteendefrågor; Effektivare resursanvändning/ minskat slöseri.
Möjligheter finns överallt..
Uppvärmning